

01. මච්ඡරියබ්‍රාහ්මණො

සාවස්ථියං අදින්නපුබ්බකො නාම බ්‍රාහ්මණො අහොසි. තෙන කසසවි කිඤ්චි න දින්නපුබ්බං. තස්ස එකො'ව පුතො අහොසි පියො මනාපො. බ්‍රාහ්මණො පුත්තස්ස පිලක්ඛනං දාතුකාමො සවෙ සුවණ්ණකාරස්ස ආචිකඛිස්සාමි වෙතනං දාතබ්බං භවිස්සති'ති සයමෙව සුවණ්ණං කොට්ටත්වා මට්ඨානි කුණ්ඩලානි කත්වා අදාසි. තෙනස්ස පුතො මට්ටකුණ්ඩලීති පඤ්ඤායි. තස්ස සෞළසවසිකකාලෙ පණ්ඩුරොගො උදපාදි. බ්‍රාහ්මණො චෙජ්ජානං සන්තිකං ගන්ත්වා තුමෙහ අසුක්කරොගස්ස කිං භෙසජ්ජං කරොථානි පුවඡ්. තෙ අස්ස යං වා තං වා රුක්ඛතවාදිං ආචිකඛිංසු. සො තං ආහරිත්වා භෙසජ්ජං කරි. තථා කරොන්තසෙසව තස්ස රොගො බලවා අහොසි. බ්‍රාහ්මණො තස්ස දුබ්බලභාවං ඤාත්වා එකං චෙජ්ජං පකෙකාසි. සො තං ඔලොකෙත්වා අමහාකං එකං කිවචං. අත්ථි, අඤ්ඤං චෙජ්ජං පකෙකාසිත්වා තිකිච්ජාපෙහිති වත්වා නිකඛමි. බ්‍රාහ්මණො තස්ස මරණසමයං ඤාත්වා ඉමස්ස දස්සන්තථාය ආගතාගතා අනොගා ගෙහෙ සාපතෙය්‍යං පසසිස්සන්ති. තස්මා නං බහිකරිස්සාමිති පුත්තං නිහරිත්වා බහි ආලිඤ්ඤා නිපජ්ජාපෙසි. තස්මිං කාලකතෙ බ්‍රාහ්මණො තස්ස සරිරං ක්‍රියාපෙත්වා දෙවසිකං ආලාහනං ගන්ත්වා කහං එකපුත්තක කහං එකපුත්තකා'ති රොදි.

අභ්‍යාස

1. පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- අදින්නපුබ්බක බමුණා පුතාට පළඳනාවක් සකස් කළේ කෙසේ ද ?
- එම බමුණාගේ පුතාට පටබැඳුණු නම කුමක්ද ? එසේ වූයේ ඇයි ?
- මරණාසන්න පුතා තැබුවේ කොහිද ?
- ගෙදරට පැමිණි වෛද්‍යවරයා දුන් උපදේශය කුමක්ද ?
- පුතාට පියා විසින් බෙහෙත් කළ අයුරු පැහැදිලි කරන්න.
- මෙම පාඨමෙන් දෙන උපදේශය ලියන්න.

2. අකාරුණිකව වෙජ්ජා

අතීතෙ එකො වෙජ්ජා ගාමනිගමෙසු වරිතො වෙජ්ජකමමං කරොනොතො එකං චක්ඛුද්ධබ්බලං ඉතීං දිස්වා පුච්ඡී. කිං තෙ අභාසුකන්ති. අකබ්භි න පසුසාමීති. භෙසජ්ජං තෙ කරොමීති. කරොහි සාමීති. කිමෙම දසසසීති. සචෙ මෙ අකබ්භි පාකතිකානි කාතුං සකබ්බසසි අහං තෙ පුත්තධිතාහි සද්ධිං දාසි භවිස්සාමීති. සො භෙසජ්ජං සංවිද්හි. එකභෙසජ්ජෙනෙව අකබ්භි පාකතිකානි අභෙසුං. සා විනෙතසි, අහං එතස්ස පුත්තධිතාහි සද්ධිං දාසි භවිස්සාමීති පටිජානිං. 'චඤ්ඤවස්සාමි නන්ති' සා වෙජ්ජන කීදිසං භද්දෙති පුට්ඨා, පුබ්බෙ මෙ අකබ්භි ථොකං රුජිංසු. ඉදානි අතිරෙකතරං රුජන්ති ති ආහ. වෙජ්ජා අයං මං චඤ්ඤවතො කිඤ්ඤි අදාතුකාමා. න මෙ එතාය දින්නහිතියා අපො. ඉදානෙව නං අත්ථං කරිස්සාමීති විනෙතතො ගෙහං ගතතො හරියාය ආචිකබ්. සා තුණහි අභොසි. සො එකං භෙසජ්ජං යොජෙතො තස්සා සන්තිකං ගතතො භද්දෙ ඉමං භෙසජ්ජං අඤ්ඤාහි'ති අඤ්ඤාපෙසි. තස්සා දෙව අකබ්භි දීපසිඛා විය විජ්ඣායිංසු.

අභ්‍යාස

1. පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- ඇස් දුර්වල ස්ත්‍රියගෙන් වෛද්‍යවරයා ඇසුවේ කුමක්ද?
- දැස් සුව වුවහොත් කුමක් කිරීමට අද ස්ත්‍රිය පොරොන්දු වූවාද ?
- දෙවැනිවරට ද ඇසට බෙහෙත් දුන්නේ ඇයි?
- පෙරට වඩා බෙහෙත් ගැල්වීමෙන් ඇස රිදෙන බව ස්ත්‍රිය පැවසුවේ කුමක් නිසාද ?
- වෛද්‍යවරයාගේ බිරිඳ කීවේ කුමක්ද ?
- මෙම කථාවෙන් ගත හැකි ආදර්ශ දෙකක් ලියා දක්වන්න.

3. බුද්ධපට්ඨාකා දෙව තිරවණානා

එකස්මිං සමයෙ සඝා ගණමපභාය එකෙකොව එකං වනං පාවිසි. පාරිලෙය්‍යකො නාම එකො හත්ථිරාජාපි හත්ථිගණං පභාය තං වනං පවිසිත්වා හගවන්තං එකස්ස රුක්ඛස්ස මූලෙ නිසින්නං දිස්වා, පාදෙන පහරනො රුක්ඛමූලං සොධෙත්වා සොණඩාය සාබං ගහෙත්වා සමමජ්ජී. තතො පට්ඨාය දිවසෙ දිවසෙ සොණඩාය සටං ගහෙත්වා පානීය පරිභොජනීය උදකං ආහරන්ති. උණෙහාදකෙන අපෙඨ සති උණෙහාදකං පටියාදෙති. කථං ? කට්ඨානි සංසිත්වා අග්ගිං පාතෙති. තස් ධාරුනි පකබ්බනො ජාලෙත්වා තස් තස් පාසාණෙ පච්ඡිත්වා ධාරුක්ඛණ්ඩකෙන පවට්ටත්වා බුද්ධකසොණඩියං බිපති, තතො හත්ථං ඔතාරෙත්වා උදකස්ස තත්තභාවං ජානිත්වා ගතත්වා සඝාරං වෘද්ධි. සඝා තස් ගතත්වා නභායති. අථ නානාවිධානි ඵලානි ආහරිත්වා දෙති. යදා පන සඝා ගාමං පිණ්ඩාය පවිසති, තදා සත්ථුපත්තචීවරමාදාය කුමෙහ ධිපෙත්වා සඝාරා සද්ධිං යෙව ගවජති. රතති. වාළුමිග

නිවාරණය. මහනං දණ්ඩං සොණඩාය ගහෙතො යාව අරුණුගමනා වනසණ්ඩ විවරති.

අපේකො මකකටො හස්සීං දිවසෙ දිවසෙ තථාගතස්ස උපට්ඨානං කරොනනං දිසවා අහමපි කිඤ්චිදෙව කරිස්සාමිති විවරනො ඵකදිවසං නිමමකඛිකං දණ්ඩකමධුං දිසවා දණ්ඩකං හඤ්ජිතො දණ්ඩකෙනෙව සද්ධිං මධුපටලං සත්ථසනතිකං ආහරිතො කදලිපතං ඡිජ්ඣො තස් ධපෙතො අදාසි. සත්ථා ගණි. මකකටො කරිස්සති නු ඛො පරිභොගං න කරිස්සති ඔලොකෙනො ගහෙතො නිසිනං දිසවා කිනනුඛොති විනෙතො දණ්ඩකොටියං ගහෙතො, පරිවනෙතො ඔලොකෙනො අණ්ඩකාති දිසවා තාති සනිකං අපනෙතො අදාසි. සත්ථා පරිභොගමකාසි. සො කුට්ඨමානසො තං තං සාඛං ගහෙතො නවවනො අට්ඨාසි. තස්ස ගතිත-සාඛාපි අකකනසාඛාපි හිජ්ජ. සො ඵකසමීං ඛාණුමස්කෙ පතිතො නිබ්බිද්ධගතො සත්ථර් පසනෙන විනෙන කාලඛකො තාවතිංස භවනෙ නිබ්බතති.

අභ්‍යාස

1. පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- i. ඇතා බුදුරදුන්ට වැඩ සිටීමට ස්ථානයක් සකස් කළේ කෙසේ ද?
- ii. ඇතා විසින් උණුවතර සම්පාදනය කළ ආකාරය පැහැදිලි කරන්න.
- iii. වඳුරා මිවදය පිළිගැන් වූයේ කුමක තබාද ?
- iv. බුදුරදුන් සමග ඇතා පසුගමන් ගියේ කුමන අවස්ථාවලදී ද ?
- v. වඳුරා මළේ කෙසේ ද ?
- vi. කථාවේ උපදේශය ලියා දක්වන්න.

4. උජ්ජාතිකො සුනංඛො

අතීතෙ ජමබුද්ධිපෙ අජිතරට්ඨෙ ඵකො ගොපාලකො වසී. තස්ස ගෙහෙ ඵකො පච්චෙකබ්බද්ධො නිබ්බද්ධො භුඤ්ජති. තස්මිං ගෙහෙ ඵකො කුකකුරො ව අහොසී. පච්චෙක බුද්ධො භුඤ්ජනො තස්ස නිබ්බද්ධං ඵකං භතතපිණ්ඩං අදාසී. සො තෙන පච්චෙකබ්බද්ධෙ සිනෙහමකාසී. ගොපාලකො දිවසස්ස දෙව වාරෙ පච්චෙකබ්බද්ධස්ස උපට්ඨානං ගවඡී. සුනංඛොපි තෙන සද්ධිං ගවඡී. ගොපාලො ඵක දිවසං පච්චෙකබ්බද්ධං ආහ. භතෙන යදා මෙ ඔකාසෙ න භවිස්සති තදා ඉමං සුනංඛං පෙසෙස්සාමි. තෙන සඤ්ඤානෙන ආගචෙජ්ජයාථාති. තතො පට්ඨාය අනොකාසදිවසෙ සුනංඛං පෙසෙසී. සො ඵකවචනෙනෙව පකඛජ්ඣො පච්චෙකබ්බද්ධස්ස වසනට්ඨානං ගතො තිකකිත්තුං භුස්සිතො අත්තනො ආගතභාවං ජානාපෙතො ඵකමනං නිපජ්ජී. පච්චෙකබ්බද්ධො වෙලං සලලකෙඛතො නිකිනෙන භුස්සනො පුරතො ගවඡී. පච්චෙකබ්බද්ධො තං වීමංසනො ඵකදිවසං අඤ්ඤං මගං පටිපජ්ජී. අථ සුනංඛො පුරතො තිරියං ධතො භුස්සිතො ඉතරමගෙගමෙව නං ආරොපෙසී.

අපේකදිවසං අඤ්ඤං මග්ගං පටිපජ්ඣිතා සුනඛෙන තිරියං යතා වාරියමානොපි අනිවත්තිතා තං පාදෙන අපනෙතා පායාසි. සුනඛො තස්ස අනිවත්තිතභාවං ඤ්ඤා නිවාසනකණ්ණ ඩසිතා ආකඨස්සනො ගන්තබ්බමග්ගමෙව පාපෙසි. එවං සො සුනඛො තස්මිං පච්චෙකඛුද්ධෙ ඛලවසිනෙහං උප්පාදෙසි.

අපරභාගෙ පච්චෙකඛුද්ධස්ස චීවරං ජීරි. අථස්ස ගොපාලකො චීවරවතානි අදාසි. පච්චෙකඛුද්ධො එාසුකට්ඨානං ගන්තා චීවරං කාරෙස්සාමිති ගොපාලකං ආහ. සො පි හනෙන මා චීරං බහි වසිත්වානි අවදි. සුනඛොපි තෙසං කථං සුණන්තො අට්ඨාසි. පච්චෙක ඛුද්ධො චෙහාසං අබ්භුගගන්තා ගච්ඡන්තෙ, භුඬකරිතා ධීතස්ස සුනඛස්ස හදයං එලි. තිරව්ජානා නාමෙන උජ්ජාතිකා භොනති. අකුට්ඨා මනුස්සා පන අඤ්ඤං විනේනනති අඤ්ඤං වදනති.

අභ්‍යාස

1. පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- i. පසේ බුදුරදුන් දන් වළඳා අවසන්හි දිනපතා කළේ කුමක් ද?
- ii. ගොපල්ලා දිනකට කී වතාවක් බුදුරදුන් වෙත යන්නේ ද?
- iii. බල්ලා බුදුරදුන් වැඩමවීමට පැමිණ කළේ කුමක් ද?
- iv. වැරදි මගට පිළිපත් පසේ බුදුරදුන්ට බල්ලා මග කියා දුන් අවස්ථා කීයද ? එම අවස්ථා ලියන්න.
- v. අවසානයේ බල්ලාට සිදුවූයේ කුමක් ද?
- vi. කථාවේ උපදේශය ලියා දක්වන්න.

5. කතඤ්ඤ සිගාලො

සීහලදීපෙ කිර දණ්ඩගොණගාමෙ එකො සිගාලො තත් තත් ගොවරං පරියෙසමානො එකං සලලකං දිස්වා ගණිතුං ධාවි. තස්මිං බණ්ණ සලලො සුවියො විජ්ඣා. තතො එකා සුවි සිගාලස්ස අකඛිං හිඤ්ඤි. තෙන සො 'කාණ්ඩසිගාලො'ති පඤ්ඤායි. අපරභාගෙ ගොවරත්ථාය ඉතො විතො චීවරනං අජගරො භොගෙන බන්ධි. අපේකො ගොපාලකො තං අජගරෙන නිප්පිලියමානං දිස්වා තස්ස කාරුඤ්ඤෙන අජගරෙන සද්ධිං වායමිතා තං විස්සජ්ජාපෙසි. අජගරො සිගාලං විස්සජ්ජෙතො ගොපාලං ගණිති. සිගාලො තං දිස්වා මයා කතඤ්ඤානා හවිතබ්බනති මඤ්ඤමානො අජගරස්ස භොගෙ තත් තත් ඩසන්තො සද්දං කරොන්තාපි තං විස්සජ්ජාපෙතුමසකෙකානො සමීප බෙතෙන කසනෙන මනුස්සෙ දිස්වා සීසසීසං තත් ගන්තො සද්දං කතො තත් යපිතංඑකං වත්ථං ඩසිතො ධාවි. මනුස්සා සද්දායනතාපි වත්ථං පාතෙතුං අසකෙකානො ලෙඩ්ඛුදණ්ඩාදි හත්ථා තං අනුබන්ධංසු. සිගාලො අජගරස්ස සමීපෙ වත්ථං පාතෙතො පටිකකම්ම අට්ඨාසි. මනුස්සා අජගරං ව ගොපාලං ව දිස්වා අජගරං මාරෙතො ගොපාලං විස්සජ්ජාපෙසුං.

එවං තිරව්‍යානගතයපි අත්තනො කතං උපකාරං සලලකෙකිඤ්ඤා පච්චුපකාරං කරොන්ති. කාරණාකාරණං ජානනෙනහි පන මනුසෙසහි අවසං පච්චුපකාරො කාතබ්බාව හොති. තථාපෙකච්ච නරාධමා අත්තානං උපකාරකානං හිතෙසීනං සප්පරිසානං අනස්මෙව කරොන්ති. තෙ පනෙනෙ අසප්පරිසා තිරව්‍යානගතෙහිපි ගුණභීනාති ඤාතබ්බො.

අභ්‍යාස

1. පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- 1 සිවලාට 'කාණ සිගාල' යන නම ලැබුණේ කෙසේ ද?
- 2 සිවලා පිඹුරාගෙන් බේරාගත්තේ කවුද ?
- 3 සිවලා ගොවියාගේ වස්ත්‍රය රැගෙන යාමට හේතුව කුමක් ද?
- 4 පිඹුරා මරා දමුයේ කවුද ?
- 5 මෙම කථාවෙන් දෙන උපදේශය කුමක් ද?

6. කතවෙදී සුනබො

ජමබුද්දිපෙ වජ්‍රභාගා නාම ගංගාතිරෙ භොමගාමනාම අත්ථි. තස්මිං එකො මරුතෙතා නාම බ්‍රාහ්මණො පටිවසති. තදා සො වොහාරථාය තකකසිලං ගන්ත්වා ගෙන ආගව්‍ෂ්ණෙනා අත්තරා මගෙහි එකාය සාලාය කුට්ඨරොගාතුරං සුනබං දිසවා තස්මිං කාරුඤ්ඤාන නිලවලලිං තකකමඛිලෙන මද්දිඤ්ඤා පායෙසි. සුනබො වූපසන්නරොගො පාකතිකො හුත්වා බ්‍රාහ්මණෙන අත්තනො කතුපකාරං සලලකෙකිඤ්ඤා තෙනෙව සද්ධිං අගමාසි. අපරභාගෙ බ්‍රාහ්මණස්ස හරියා ගබ්භං පටිලභි. පරිපුණ්ණගබ්භාය තාය විජායනකාලෙ දාරකො තිරියම්පතිඤ්ඤා අනෙතා ගබ්භයෙව මනො. තදා තං සප්පරිසා බණ්ඩාබණ්ඩිතං, ඡිජ්ඤා නිහරිංසු. අථ බ්‍රාහ්මණො තං දිසවා නිබ්බින්නහදයො සරාවාසං පභාය ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ඤා අරඤ්ඤා විහරති. අථස්ස හරියා අරඤ්ඤාන සද්ධිං සංවසන්ති අයං මං පභාය පබ්බජ්ඤා'ති බ්‍රාහ්මණො පද්ධට්ඨිතො හො, බ්‍රාහ්මණං මාරෙහි'ති සාමිකෙන සද්ධිං මනෙතසි. තෙසං මන්තං සුනබො සුත්වා බ්‍රාහ්මණෙනෙව සද්ධිං වරති. අපේකදිවසං තස්සා සාමිකා තාපසං මාරෙස්සාමි'ති ධනුකලාපං ගහෙත්වා නිකම්භි. තදා තාපසො ඵලාඵලථාය අරඤ්ඤං ගතො. සුනබො අස්සමෙයෙව ඕහිසි. පුරිසො තාපස්සසාගමනමග්ගං ඕලොකෙනෙනා ගව්‍ෂ්ණතරෙ නිලිනො අවජ්. සුනබො තස්ස පමාදං ඕලොකෙත්වා ධනුනො ගුණං බාදිත්වා ඡිජ්. සො පුන ගුණං පාකතිකං කත්වා ආරොපෙසි. එවං සො ආරොපිතං ආරොපිතං බාදතෙව. අථ සො පාපපුරිසො තාපසස්සාගමනං ඤාත්වා, තං මාරෙස්සාමි'ති ධනුනා සද්ධිං අගමාසි. අථස්ස සුනබො පාදෙ ඩසිත්වා පාතෙත්වා තස්ස මුඛං බාදිත්වා දුබ්බලං කත්වා භුංකාරමකාසි. එවං හි සප්පරිසා අත්තනො උපකාරකානං පච්චුපකාරං කරොන්ති. වුත්තං හි

උපකාරකං සරනො සො - සුනඛො කතවේදිකො,
සත්තුපසාතකං කඛා - ඉසිනො'දාසි ජීවිතං.

තිරචජානා'පි ජානනි - ගුණමත්තනි කතං සදා,
ඉති ඤායාන මෙධාවි - කතඤ්ඤා භොනනි පාණිනො

අභ්‍යාස

1. පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.
 - i. බමුණා අතරමග දී දුටුවේ කුමක් ද?
 - ii. බමුණා ගිහිගෙය ගැන කළකිරුනේ ඇයි ?
 - iii. බිරිඳ තම පෙර සැමියා මැරීමට සිතුවේ කවර හෙයින් ද ?
 - iv. තාපසයා මැරීමට කළ කුමන්ත්‍රණය අසාර්ථක වීමට හේතුව දක්වන්න.
 - v. කතාවෙන් ඉගැන්වෙන සාරධර්ම තුනක් ලියන්න.

7. නකුලඋපාසකස්‍ය වත්තු

ලඛ්‍යායං කාකචණ්ණතිස්සමහාරාජේ රජ්ජං කාරෙනෙ රොහණජනපදෙ අඤ්ඤාතරස්මිං ගාමෙ නකුලො නාම උපාසකො වසී. සො දුක්ඛිනො දුක්ඛෙන කසිරෙන පුත්තදාරෙ පොසෙසි සො අත්තනො ධීතරං මහාගාමෙ එකස්මිං කුලෙ ධිපෙත්වා ද්වාදසකභාපණ්ණාසං ඉණං ගණ්ඨි. අපරභාගෙ ධීතරං මොවෙතුකාමො යතන භතීං කඛා දුක්ඛෙන ද්වාදසකභාපණ්ණාසං උප්පාදෙත්වා තමාදාය මහාගාමං ගව්ජනො අත්තරාමගෙහ සකට්ඨිත්තඛණ්ඩං නාම ධානං සමපාපුණී. සො තස්මිං තිස්සමහාවිහාරවාසීං චුලලපිණ්ඩපාතිකතිස්සජෙට්ඨං අද්දස, දිස්වා පන "පුරෙහත්තකාලො'යං, ආසනෙන ගාමා'පි න සනති. සචෙ ථෙරො ඡිත්තභතො භවෙය්‍ය නෙතං පතිරූපං, කිත්තුඛො කාතඛනති" විනෙතනො අට්ඨාසී. තස්මිං ඛණේ එකො පුරිසො පුට්ඨතං ගහෙත්වා ආගඤ්ජී. ථෙරං උපසංකම්ත්වා පතං ගහෙත්වා භතං ආකිරිත්වා අදාසී, ථෙරො භත්තස්ස ලඛ්‍යාරං සලලකේත්වා එකං රුක්ඛමූලං උපසඬ්ඛමම පතං ධිපෙත්වා විපස්සනං වඩ්ඪිත්වා අගගඵලං අරහතං පත්වා'ව පරිභුඤ්ජී. සො විහාරං ගත්ත්වා, තමපවතීං හික්ඛුතං ආරොචෙසී. ආරොචෙත්වා'ව පන යදා'හං පරිනිබ්බාසිස්සාමි තදා මෙ නිපන්නකුටාගාරං අඤ්ඤාති උට්ඨාපෙනෙ න උට්ඨහතු යදා සො උපාසකො ආගත්ත්වා උට්ඨපෙති, තදා උට්ඨහතුති අපරභාගෙ පරිනිබ්බාසනො තථෙව අධිට්ඨාය පරිනිබ්බාසී.

අථස්ස ආළාහනකිවචං කරිස්සාමාති මනුස්සා මහතං පූජාවිධානං කඛා කුටාගාරං සජේජත්වා ථෙරස්ස කලෙඛරං තත් නිපජ්ජත්වා උක්ඛිපනො ධිපිතට්ඨානෙන

වාලෙකුං නා'සකබ්බංසු' සත-දව්සත - තිසත-වකුසත පඤ්චසතා'පි මනුස්සා උස්සහන්තා තං උකඛිපිකුං නාසකබ්බංසු' අථ තෙ තං පචතතිං කාකචණ්ණකිස්ස මහාරාජානං ආරොවෙසුං රාජා'පි සෙනංග පරිවාරෙඤ්ඤා ආගන්ත්වා වායමං කරොනෙතා වාලෙකුං නාසකබ්බං තතො රාජා භික්ඛුසංඝං උපසංකම්ඤ්වා, කාරණං පුච්ඡී. භික්ඛු ත'මඤ්ඤං ආරොවෙසුං. රාජා උපාසකං පකෙකාසාපෙඤ්වා "කුටාගාරං ගණ්හාහි"ති ආහ. තෙන ගන්ත්වා කුටාගාරකණ්ණෙහි හස්තෙන පුට්ඨමත්තෙයෙව ආකාසං උප්පතිත්වා ආලාහනට්ඨානං අගමාසී'. අථ රාජා ච මනුස්සා ච තං අච්ඡරියං දිස්වා තස්ස මහාසමපතතිං අදංසු.

අභ්‍යාස

1. පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- i. උපාසක තෙම දියණිය නිවසක රැඳවුයේ කහවණු කීයක් ලබාගෙන ද?
- ii. නැවත එන අතරමග දී උපාසක තෙම කළ විශේෂ කටයුත්ත කුමක්ද?
- iii. පිණ්ඩපාතය ලද තෙරණුවෝ කළේ කුමක් ද?
- iv. තෙරුන් වහන්සේ පිරිනිව් මොහොතේ කුමක් අධිෂ්ඨාන කළ සේක් ද ?
- v. මෙම කථා පුවතින් භික්ෂු ජීවිතයට ගතහැකි ආදර්ශ මොනවාද ?

8. අරඤ්ඤාසං කතො අනරොපා අත්තනො උපරි පතිස්සති

අතීතෙ කීර එකො වෙරෙජා වෙරෙජකම්මත්ථාය ගාමං විවරිත්වා කිඤ්චි කම්මං අලභිත්වා ඡාතව ඡතො නිකම්ඤ්වා ගාමදවාරෙ සමබහුලෙ කුමාරකෙ කීලනෙත දිස්වා ඉමෙ සප්පෙන ඩසාපෙඤ්වා තිතිව්ඡත්වා ආහාරං ලභිස්සාමිති' එකසම්. රුකඛබ්බෙලෙ සීසං නීහරිත්වා නිපනනසප්පං දසෙසත්වා අමෙහා කුමාරකා එසො සාලිකපොතකො ගණ්හට්ඨානෙන ආහ. අපේ'කො කුමාරකො සප්පං ගීවාය දළහං ගහෙත්වා නීහරිත්වා තස්ස සප්පභාවං ඤ්ඤා විරවනො අවිදුරෙ ධීතස්ස වෙරෙජස්ස මත්තකෙ බිපි. සප්පො වෙරෙජස්ස බන්ධට්ඨිකං පරිකම්පිත්වා දළහං ඩසිත්වා තපෙව පීටිතකඛයං පාතෙසි. එසො පන වෙරෙජා අපරහාගෙ කොකො නාම සුනබලදුකො අහොසි. සො කීර එකදිවසං පුබ්බණ්ණසමයෙ ධනුං ආදාය සුනබපරිවුතො අරඤ්ඤං ගව්ඡනො අනතරාමගෙ එකං පිණ්ඩාය පටිසන්තං භික්ඛුං දිස්වා කුජ්ඣිත්වා කාලකණ්ණි මෙ දිට්ඨො. අජ්ජ කිංචි නලභිස්සාමිති විනෙතනො පකකාමි. ථෙරොපි ගාමෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා, කතහත්තකිවෙවා පුන විහාරං පාවිසී' ඉතරොපි අරඤ්ඤං වරිත්වා කිඤ්චි අලභිත්වා පච්චා ගව්ඡනො පුන ථෙරං දිස්වා අජ්ජාහං ඉමං කාලකණ්ණිං දිස්වා අරඤ්ඤං ගතො කිඤ්චි න ලභිං ඉදාහි මෙ පුනපි අභිමුඛො ඡාතො සුනබෙහි නං බාදාපෙසසාමිති, සඤ්ඤං දත්වා සුනබෙ විස්සරෙජසි' ථෙරොපි එවං මා කරි උපාසකොති යාවි අජ්ජාහං තච සමමුඛිභුතතො කිංචි නාලඤ්ඤං' පුනපි මෙ සමමුඛිභාව මාගතොසි බාදාපෙසසාමෙ'ව ත'නති වත්වා සුනබෙ උයොයාපෙසි එව.

ටේරෝ වෙගෙන එක රුකක ආරුහිතා පූර්වප්‍රමාණයෙන් යාන නිසිදි සුනඛා රුකක පරිවාරිංස'කො ගතවා රුකක. අභිරුහිතාපි තෙ මොකෙකො නැව්ති තං සරතුණෙඩන පාදතලෙ විජ්ඣි. ටේරෝ මා එවං කරොහිති යාවියෙව. ඉතරො තස්ස යාවනං අනාදියිතා පුනපුනං විජ්ඣියෙව. ටේරෝ එකසමී පාදතලෙ විජ්ඣියමානෙ තං උකඛිපසිතා දුතියං පාදං ඔලමෙකති' තසමී විජ්ඣියමානෙ, තමපි උකඛිපති එවමස්ස සො යාවනං අනාදියිතා දෙවපි පාදතලානි විජ්ඣියෙව ටේරස්ස සරීරං උකකාහි ආදිතනං අහොසි සො පාරුතං චීවරං භස්සනතමපි න සලලකෙකසි තං පතමානං කොකං සීසතො පට්ඨාය පරික්ඛිපනතමෙව පති. සුනඛා ටේරොපි පතිතොති සඤ්ඤාය චීවරනතරං පවිසිතා අත්තතො සාමිකං ලුඤ්චිතා බාදනතා අට්ඨිමත්තාවසෙසං කරිංසු' අථ තෙසං ටේරෝ එකං සුකඛදණ්ඩකං භඤ්ජිතා බිපි සුනඛා ටේරං දිසවා. සාමිකොව අමෙහති බාදිතොති අරඤ්ඤං පවිසිංසු.

අභ්‍යාස

1. පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.
 - i. ඇවිදගෙන ගිය වෛද්‍යවරයා ගම්දොරටුවෙහිදී දුටුවේ කුමක් ද ?
 - ii. කුමාරයා අතට ගත් සර්පයාට කළේ කුමක් ද?
 - iii. තෙරුන්වහන්සේ දුටු වැද්දාට සිතුවේ මොනවා ද?
 - iv. තමා වෙත එන සුනඛයන් දුටු තෙරණුවෝ කුමක් කළේ ද?
 - v. අවසානයේ වැද්දාට වූයේ කුමක්ද ?
 - vi. මෙම කථාවෙන් ඉගැන්වෙන ජීවිතාදර්ශ 2 ක් ලියන්න.

9. මුඛරභාවස්ස දොසො

අතීතෙ කිර බාරාණසියං සාලිතකසිප්පෙ නිප්පතති. පතොතා එකො පීඨසප්පි අහොසි. සො නගරද්වාරෙ එකස්ස වටරුකඛස්ස හෙට්ඨා නිසිනොතා සකකරං බිපිතවා තස්ස පණණානි ඡිඤ්ඤොතො "භතීරුපකං නො දසෙසහි, අස්සරුපකං නො දසෙසහි"ති. ගාමදාරකෙහි වුවමානො ඉවජ්ඣිවජ්ඣානි රූපානි දසෙසතො තෙසං සනතිකා බාදනියාදීනි ලහති.

අපේකදිවසං රාජා උය්‍යානං ගවජනොතා තං පදෙසං පාපුණි. බාලා පීඨසප්පි. පාරොහනතරෙ කතා පලායිංසු. රඤ්ඤා ධීතමජ්ඣණහිකෙ රුකඛමුලං පට්ඨස්ස ඡිඤ්ඤායං සරීරං එරි. සො කිනත්තො එතනති උදධං ඔලොකෙනො රුකඛස්ස පණණසු භතීරුපානි දිසවා කසෙසතං කමමනති පුච්ඡිතා විචාරා පීඨසප්පිනොති සුතවා තං පකෙකාසෙතො ආහ. මය්‍යං පුරොහිතො අති මුඛරො. අප්පමත්තකෙපි වුත්තෙ ඛත්තං භණ්ණොතො මං උපද්දවෙති. සකඛිස්සසි තස්ස මුඛෙ නාලිමත්තා අජලණ්ඩිකා බිපිතුනති ? සකඛිස්සාමි. දෙව අජලණ්ඩිකා ආහරාපෙතො පුරොහිතෙන සද්ධිං තුමෙහ අනොතාසාණියං නිසිද්ද. අහමෙස්ස කත්තබ්බං ජාතිස්සාමි ති.

අප රාජ්‍ය තථා කාරෙසි. ඉතරොපි කතරියෙන සාණියං ඡිද්දං කත්වා පුරොහිතස්ස රඤ්ඤා සද්ධිං කපේනතස්ස මුඛෙ විවටමතෙන එකෙකං අප්පලණ්ඩිකං ඛිපි. පුරොහිතො පි මුඛං පවිට්ඨං පවිට්ඨං ගිලි. පීඨසප්පි ඛිණාසු අප්පලණ්ඩිකාසු සාණිං වාලෙසි. රාජා තාය සඤ්ඤාය අප්පලණ්ඩිකානං ඛිණ්ණභාවං ඤ්ඤා ආහ. ආවරිය, අහං තුමෙහති සද්ධිං කපේනතා කථං නිත්ථරිතුං න සකඛිස්සාමි. තුමෙහති අතිමුඛරතාය නාළිමතතා අප්පලණ්ඩිකා ගිලනතාපි තුණ්හිභාවං නාපජ්ජථාති. බ්‍රාහ්මණො මඬකුභාවං ආපජ්ජිත්වා තතො පට්ඨාය මුඛං විවරිත්වා රඤ්ඤා සද්ධිං සලලපිතුං නාසකඛි.

රාජා පීඨසප්පි පකෙකාසෙත්වා තං නිස්සාය මෙ සුඛං ලඤ්ඤති තුට්ඨතස්ස සබ්බට්ඨකං නාම ධනං දත්වා නගරස්ස චතුදිසාසු වතතාරො වරගාමෙ අදාසි.

අභ්‍යාස

1. පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- i. කොර මිනිසාට තිබූ විශේෂ හැකියාව කුමක් ද?
- ii. එම මිනිසාට රජු පැවරූ කාර්යය කුමක් ද?
- iii. පුරොහිතයාගේ තිබූ දුර්වලතාවය කුමක් ද?
- iv. කථාවෙන් හැඟවෙන සාහිත්‍ය රසය කුමක් ද?
- v. මෙම කථාවේ ඇති ආදර්ශය කුමක්ද ?

10. පණ්ඩිතඅතිපණ්ඩිතවාණිජ

අතීතේ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදතෙන රජ්ජං කාරෙනෙත බොධිසතො බාරාණසියං වාණිජ කුලෙ නිබ්බතති. නාමගගහණදිවසෙවස්ස පණ්ඩිතොති නාමමකංසු. සො පණ්ඩිතො වයප්පතො අඤ්ඤාන වාණිජෙන සද්ධිං එකතො හුත්වා වාණිජ්ජං කරොති. තස්ස අතිපණ්ඩිතොති නාමං අහොසි. තෙ බාරාණසිතො පඤ්චගිසකටසතෙහි හණ්ඩං ආදාය ඡනපදං ගතත්වා වණිජ්ජං කත්වා ලඤ්ඤාහා පුත බාරාණසිං අගමිංසු. අප් තෙසං හණ්ඩභාජනකාලෙ අතිපණ්ඩිතො ආහ. මයා දෙව කොට්ඨාසා ලඤ්ඤබ්බාති කිං කරණාති? ත්වං පණ්ඩිතො, අහං අතිපණ්ඩිතො එකං ලද්ධං අරහති, අතිපණ්ඩිතො දෙවති. නනු අමහාකං දවින්නං හණ්ඩමුලමපි ගොණාදයොපි සමසමායෙව, කසමා ත්වං දෙව කොට්ඨාසෙ ලද්ධං අරහසිති, අතිපණ්ඩිතභාවෙනාති, එවං තෙ කථං ඩෙස්ත්වා කලහං අකංසු.

තතො අතිපණ්ඩිතො අත්ථෙකො උපායොති විනේතත්වා අත්තතො පිතරං එකසමිං සුසිරරුකෙක පවෙසිත්වා ත්වං අමෙහසු ආගතෙසු අතිපණ්ඩිතො දෙවකොට්ඨාසෙ ලද්ධං අරහතිති වදෙය්‍යාසිති, වත්වා බොධිසතං උපසංකමිත්වා සමම මය්‍යං කොට්ඨාසානං යුත්තභාවං වා අයුත්තභාවං වා එසා රුකඛදෙවතා ජානාති, එහි නං පුච්ඡස්සාමාති තං තත්ථ තෙත්වා අයෙය රුකඛදෙවතෙ, අමහාකං අට්ටං පච්ඡන්ති ආහ. අප්සස පිතා සරං

පරිවෘත්තයා තෙතනි කපේවාති ආහ. අයෙ අයං පණ්ඩිතො, අහං අතිපණ්ඩිතො. අමෙහති එකතො වොහාරො කතො. තඤ්ඤං කිං ලද්ධබ්බන්ති. පණ්ඩිතෙන එකො කොට්ඨාසො අතිපණ්ඩිතෙන දෙව කොට්ඨාසා ලද්ධාති. බොධිසත්තො එවං විනිවර්ජනං අට්ඨං සුඤ්ඤා ඉදානි දෙවතාභාවං වා අදෙවතාභාවං වා ජානිස්සාමිති පලාලං ආහරිතො සුසිරං පුරෙතො අග්ගිං අදාසි. අතිපණ්ඩිතස්ස පිතා ජාලාය ථුට්ඨකාලෙ අඩ්ඨජ්ඣං, මෙන සරීරෙන උපරි ආරුයහ. සාබං ගහෙතො ඔලම්බනො භූමියං පතිතො ඉමං ගාථමාහ.

සාධුබො පණ්ඩිතො නාම නඤ්ඤං අතිපණ්ඩිතො,

අභ්‍යාස

1. පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.
 - i. මෙහි ඇති වෙළෙඳුන් දෙදෙනාගේ නම් මොනවා ද?
 - ii. වෙළෙඳුන් දෙදෙනා අතර කලහය ඇති වූයේ කුමක් සඳහා ද?
 - iii. ලද ලාභ බෙදාගැනීමේ තීන්දුව ලබා ගැනීමට කුට උපාය කුමක් ද?
 - iv. ගස්බෙහයේ සිටියේ කවුරුද ?
 - v. මෙම කථාවෙන් දෙන්නා වූ ආදර්ශ මොනවා ද?

පාලි පාඨාවලිය

අර්ථ

01 මචජරියබ්‍රාහ්මණො - මසුරු බමුණා

සැවැත් නුවර අදින්නපුබ්බක නම් බමුණෙක් විය. ඔහු විසින් කිසිවක් කිසිවෙකුට නොදුන්වීරුය. ඔහුට, එකම පුතෙක් විය. ප්‍රියය මනාපය බමුණා පුතුට. පළඳනාවක් දෙනු කැමැත්තේ ඉදින් රන්කරුවෙකුට කියන්නෙමි නම්, වේතනයක් (වැටුපක්) දීමට වන්නේ යැයි තෙමීම රන් තළා ඔපදමන ලද කුණ්ඩලාභරණ කර දුන්නේය. එනිසා ඔහුගේ පුතු මට්ටකුණ්ඩලී යැ' යි ප්‍රකට වූයේ ය. ඔහුට සොළොස් වස් කාලයෙහි පාණ්ඩු රෝගයක් උපන්නේ ය 'බමුණා වෙදුන් සම්පයට ගොස් නුඹලා අසවල් රෝගයට කුමන බෙහෙතක් කරනු දැයි විචාළේය. ඔවුහු මොහුට යම් ඒ, ගස්පොතු ආදිය ප්‍රකාශ කළහ. ඔහු ඒවා ගෙනවිත් බෙහෙතක් කළේය. එසේ කරනු ලබද්දීම ඔහුගේ රෝගය බලවත් වූයේ ය. බමුණා ඔහුගේ දුබල බව දැන එක් වෙදෙකු කැඳවී ය. ඔහු එය බලා අපට එක් කටයුත්තක් ඇත. අන් වෙදෙකු කැඳවා ප්‍රතිකාර කරවයි කියා නික්මුණේ ය. බමුණා ඔහුගේ මරණාසන්න බව දැන මොහුගේ දැකීම පිණිස එන යන්නෝ ඇතුල් ගෙහි වස්තුව දකින්නාහ. එනිසා ඔහු බැහැර කරන්නෙමි' යි පුතු බැහැර කොට පිට ආලින්දයෙහි භොවාපීය. ඔහු කථරිය කළ කල්හි බමුණා ඔහුගේ ශරීරය දවා දිනකට දෙවරක් සොහොනට ගොස් මාගේ එකම පුතු කොහිද? එකම පුතු කොහිදැයි හැඬුවේ ය.

2. අකාරුණිකතාවයෙන් - අකාරුණික වෙනස්කම්

අතීතයෙහි (පෙර) එක් වෛද්‍යවරයෙක් ගම්නියම්ගමිනි හැසිර වෙදකම් කරනුයේ එක් ඇස් දුර්වල ස්ත්‍රියක දෑක ඔබේ අපහසුව කුමක් දැයි විචාළේ ය. ඇසින් නොදකිමි යනුවෙන් නුඹට බෙහෙත් කරමි යි (කිය) කරන්න ස්වාමිනි යි කීවාය. මට කුමක් දෙන්නෙහි දැයි (ඇසීය). ඉදින් මාගේ ඇස් ප්‍රකෘතිමත් කිරීමට හැකි වන්නේ නම්, මම නුඹට දූ දරුවන් සමග දාසි වෙමි යි (කීවාය) ඔහු බෙහෙත් කළේ ය. එක් බෙහෙතින්ම ඇස් ප්‍රකෘතිමත් විය. ඇය සිතුවාය. මම මොහුට දූදරුවන් සමග දාසි වන්නෙමි යි පොරොන්දු වීම්. ඔහු රවටන්නෙමි යි ඇය සොඳුරිය කෙසේ දැයි විචාරණ ලද්දේ පෙර මාගේ ඇස් තරමක් රිදුනි' දන් වැඩිමනත් රිදේ යැයි කීවා ය. වෛද්‍යවරයා මැය මා වැස්වාකර කිසිත් නොදෙනු කැමැත්තිය. මැ විසින් දුන් වැටුපෙන් පලක් නැත. දුන්ම ඇය අද කරමි යි සිතා ගෙදරට ගොස් බිරිඳට කිය. ඇය නිහඬ වූවාය ඔහු එක් බෙහෙතක් යොදා ඇය වෙතට ගොස් කලාණය මේ බෙහෙත ගාන්නැයි ගැවිය. ඇගේ දෑස පහන් සිලක් සේ ක්‍ෂය වී ගියේය.

3. බුද්ධපඨාකා දෙව තිරවණනා - බුද්ධෝපස්ථායක තිරසනුන් දෙදෙනා

එක් සමයෙකිනි ශාස්තෘන් වහන්සේ සමුහයා අතහැර තනිවම එක් වනයකට පිවිසියහ. පාරිලෙයාක නම් එක් ඇත් රජෙක් ද ඇත් සමුහයා අතහැර ඒ වනයට පැමිණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක් ගස් මුලක හිඳිනු දෑක පයෙන් පහර දෙමින් ගසමුල පිරිසිදු කර සොඬින් අත්තක් ගෙන ඇමදීය. එතැන් පටන් දිනපතා සොඬින් කළය ගෙන බොන-පරිභෝජනය කරන දිය ගෙනෙයි. උණුදියෙන් ප්‍රයෝජන ඇති කල්හි උණු දිය සකසා දෙයි. කෙසේද? දර එකට ගටා ගිනි උපදවයි එහි දර දමමින් දල්වා ඒ ඒ තන්හි ගල් රත්කර දරකඩකින් පෙරලා කුඩා ගල් පොකුණක දමයි. ඉන්පසු සොඬය දමා වතුර රත්වූ බව දැන ගොස් ශාස්තෘන්වහන්සේට වදියි. ශාස්තෘන්වහන්සේ එහි ගොස් ස්නානය කරති. ඉන්පසු නොයෙක් ඵල ගෙනවිත් දෙයි. යම් දිනක ශාස්තෘන් වහන්සේ ගමට පිඬු පිණිස පිවිසෙත් ද එකල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේගේ පා සිවුරු ගෙන කුම්භස්තලයෙහි තබාගෙන ශාස්තෘන් වහන්සේ සමග ම යයි. රාත්‍රියෙහි සිංහ ව්‍යාඝ්‍යාදීන් වළකනු පිණිස, මහත් දණ්ඩක් සොඬින් ගෙන එළිය වැටෙන තෙක් වන ලැහැබෙහි හැසිරෙයි.

ඉක්බිති එක් වදුරෙක් දිනපතා ඇතා තථාගතයන් වහන්සේට උවටැන් කරනු දෑක මම ද කිසියම් දෙයක් කරමි යි හැසිරෙන්නේ එක් දිනෙක මැස්සන් නැති දඬුවැල් බැ මීවදයක් දෑක දණ්ඩක් බිඳ දණ්ඩ සමගම මීවදය ශාස්තෘන් සමීපයට ගෙනවුත් කෙසෙල් කොළයක් කඩා එහි තබා දුන්නේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ගත්හ. වදුරා පරිභෝග කරන්නේ ද නොකරන්නේ දැයි බලන්නේ, ගෙන වැඩ හිඳිනු දෑක කුමක් නිසාදැයි සිතා දණ්ඩ කෙළවරින් ගෙන කරකවා බලන්නේ බිජු දෑක උන් වහාම ඉවත්කර දුන්නේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ පරිභෝග කළහ. ඔහු සතුටු සිත් ඇත්තේ ඒ ඒ අතු ගෙන, නටමින්, සිටියේය. උතු අල්ලාගත් අත්ත ද පය තැබූ අත්ත ද බිඳුනේය. ඔහු එක් කණුවක් මතට වැටී සිටුරු වූ සිරුර ඇත්තේ ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි ප්‍රසන්න වූ සිතින් කලුරිය කර තව්තිසා භවනයෙහි උපන්නේය.

4. උප්පාතිකො සුනඛො - සෘජු ජාතික බල්ලා

පෙර දඹදිව අජිත රටෙහි එක්තරා ගොපල්ලෙක් විසිය. ඔහුගේ නිවසෙහි එක් පසේබුදුවරයෙක් නිතර වළඳති. එම ගෙහි එක් බල්ලෙක් ද විය. පසේබුදුරජු වළඳන්නේ උඟු නිබඳව ම එක් බත් පිඬක් දුන්නේය. ඔහු ඒ පසේ බුදුන් කෙරෙහි සෙනෙහෙ කළේය. ගොපල්ලා දවසට දෙවරක් පසේ බුදුන්ට උවටැන් පිණිස ගියේය. බල්ලා ද ඔහු සමග ගියේ ය. ගොපල්ලා එක් දිනෙක පසේ බුදුරදුන්ට කීය. ස්වාමිනි යම් දිනෙක මට ඉඩක් නොවන්නේද, එදින මෙම බල්ලා එවන්නෙමි. එම සංඥාවෙන් එනුමැනවි යනුවෙනි. එතැන් පටන්, ඉඩ නැති දිනයෙහි බල්ලා යැවීය. ඔහු එක වචනයෙන්ම පැන පසේ බුදුරදුන් වසන ස්ථානයට ගොස් තුන්වරක් බුරා තමන් පැමිණි බව දන්වා එකත්පසෙක හොත්තේය. පසේබුදුරදුන් වේලාව සලකා නික්මුණු කල්හි බුරමින් ඉදිරියෙන් ගියේය. පසේබුදුරජ උඟු විමසන්නේ එක් දවසක් අන් මගකට පිළිපන්නේය. ඉක්බිති බල්ලා ඉදිරියෙන් හරස්ව සිට බුරා නියමිත මගටම උන්වහන්සේ යොමු කළේය.

ඉක්බිති එක් දවසක් අන් මගකට පිවිස, සුනඛයා විසින් හරස්ව සිට වළක්වන්නේ නොනැවතී උඟු පයින් ඉවත් කොට ගියේය. බල්ලා උන්වහන්සේ නොනවතින බව දැන අඳනය සපා අදින්නේ යායුතු මගටම පැමිණවීය. මෙසේ ඒ සුනඛයා ඒ පසේබුදුරදුන් කෙරෙහි බලවත් ස්නේහයක් ඉපදවීය.

පසුකලෙක පසේ බුදුරදුන්ගේ සිවුර දිරුවේය. ඉක්බිති ගොපල්ලා මුත්වහන්සේට සිවුරු රෙදි දුන්නේය, පසේබුදුන් වහන්සේ පහසු තැනකට ගොස් සිවුරක් කරන්නෙමියි ගොපල්ලාට කීය. ඔහු ද ස්වාමිනි බොහෝ කලක් පිටත නොවසන්නැයි කීය. බල්ලා ද ඔවුන්ගේ කථාව අසමින් සිටියේය. පසේබුදුන් වහන්සේ අහසට නැගී යන්නේ (දක) බුරමින් සිටි ඒ සුනඛයාගේ හඳ පැලුනේය. තිරිසන් ගතිකයෝ බඳු සෘජු ගති ඇත්තෝ වෙති. වංක නො වෙති. මිනිස්සු වනාහි අනෙකක් සිතති. අනෙකක් කියති.

5. කතඤ්ඤ සිගාලො - කළගුණ දත් නරියා

සිංහල දීපයෙහි වනාහි දණ්ඩගෝණ ගමෙහි එක් නරියෙක් ඒ ඒ තැන ගොදුරු සොයන්නේ, එක් ඉත්තෑවෙකු දැක අල්ලා ගැනීමට දිව්වේය. ඒ මොහොතෙහි ඉත්තෑවා කුරු විඳ්දේය. එයින් එක් කුරක් හිවලාගේ ඇසක් තුවාල කළේය, එයින් ඔහු කණ සිවලායයි ප්‍රකට වූයේය, පසු කලෙක ගොදුරු පිණිස එහි මෙහි හැසිරෙන්නේ පිඹුරෙකු වෙලා ගත්තේය. ඉක්බිති එක් ගෙපල්ලෙකු පිඹුරා විසින් පෙළනු ලබනු උඟු දැක උඟු කෙරෙහි කරුණාවෙන් පිඹුරා සමග වැයමි කර උඟු නිදහස් කළේය. පිඹුරා නරියා අතහැර ගොපල්ලා අල්ලා ගත්තේය. සිවලා එය දැක මා විසින් කළගුණ සැළකිය යුතු වන්නේයැයි සිතනුයේ පිඹුරාගේ ශරීරය ඒ ඒ තැන සපන්නේ ශබ්ද කරනුයේ ද උඟු මුදාලිය නොහැකි වන්නේ අසල කෙතෙහි සි සාන මිනිසුන් දැක වේගයෙන් එහි ගොස්, ශබ්ද නගා එහි තබන ලද එක් වස්ත්‍රයක් ඩැහැ ගෙන දිව්වේය. මනුෂ්‍යයෝ ශබ්ද නගන්නෝ වස්ත්‍රය හෙළා ගන්නට නොහැකිව ගල්කැට දඬු ආදී අතැතිව උඟු ලුහුබැන්දාහ. සිවලා පිඹුරා සමීපයෙහි වස්ත්‍රය තබා පසෙකට වී සිටියේය, මිනිස්සු පිඹුරා ද ගොපල්ලා ද දැක පිඹුරා මරා, ගොපල්ලා නිදහස් කරවූහ.

මෙසේ තිරිසන් ගතිකයෝ වූව ද තමාට කළ උපකාරය සලකා ප්‍රති උපකාර කරති. කාරණ කාරණා (හොඳ නරක) දන්නා වූ මිනිසුන් විසින් ඒකාන්තයෙන් පෙරළා උපකාර කළ යුතු ම වන්නේය. ඉදින් එසේ වූවක් ඇතැම් මිනිස් අධමයෝ තමන්ට උපකාර කළ හිතවත් සන්පූරුෂයන්ට අනර්ථයක්ම කරති. ඒ අසන්පූරුෂයෝ වනාහි තිරිසන් ගතිකයන්ට ද වඩා ගුණ හීනයෝ'යි දත යුතුය.

6. කතවේදීසුනබො - කතවේදී සුනබයා

දඹදිව වන්දනාග නම් ගංතෙර හෝම නම් ගමක් ඇත. එහි එක් මරුත නම් බමුණෙක් වාසය කරයි. එදින ඔහු වෙළඳාම පිණිස තක්සිලාවට ගොස් ගෙට එනුයේ අතරමග එක් ශාලාවක කුෂ්ඨරෝගී සුනබයකු දෑක උා කෙරෙහි කරුණාවෙන් නිල්වැලක් මෝරුවලින් දියකර පෙව්වේය. සුනබයා සුවපත්වූ රෝග ඇත්තේ ප්‍රකෘතියෙන් යුත් අයෙකු වී බමුණා විසින් තමන්ට කළ උපකාරය සලකන්නේ ඔහු ම සමග ගියේය. පසුකලෙක බමුණාගේ බිරිඳ ගැබ් ගත්තීය. පිරිපුන් ගැබ් ඇත්තී ඇය වදන කාලයේ දරුවා හරස් වී ඇතුළු ගැබෙහිදීම මළේය. එකල්හි එය සැතකින් කැල්ලෙන් කැල්ල සිඳි එලියට ගත්හ. ඉක්බිති බමුණා එය දෑක කලකිරුණු හදින් ගිහිගෙය අතහැර සෘෂි ප්‍රවාජ්‍යාවෙන් පැවිදිව කැලයෙහි වාසය කරයි. ඉක්බිති මොහුගේ බිරිඳ අනෙකෙකු සමග සංවාසය කරන්නීය. මොහු මා අතහැර පැවිදි වූයේයැ'යි, බමුණා කෙරෙහි දූෂිත සිතැත්තී බොල බමුණා මරන්නැ'යි සැමියා සමග මන්ත්‍රණය කළේය. ඔවුන්ගේ මන්ත්‍රණය බල්ලා අසා බමුණා සමගම හැසිරෙයි. ඉක්බිති එක් දවසක් ඇගේ සැමියා තවුසා මරන්නෙමි'යි දුනු හියවුරු ගෙන නික්මුණේය. එකල්හි තාපසයා පලවැළ පිණිස කැලයට ගියේ ය. බල්ලා අසපුවෙහිම නැවතුනේය. පුරුෂයා තවුසාගේ එන ගමන්මග බලන්නේ ගස් අතර සැඟවී සිටියේය. බල්ලා ඔහුගේ ප්‍රමාදයක් බලා දුනුදිය කා සින්දේය. නැවත ඔහු දුනුදිය ප්‍රකෘතිමත් කොට නැංවීය. මෙසේ ඔහු නැගු නැගු දුනුදිය කාදමයි. ඉක්බිති ඒ පාපී පුරුෂයා තවුසා එනු දැන ඔහු මරන්නෙමැ'යි දුනු සමග ගියේය. ඉක්බිති බල්ලා ඔහුගේ පාදය සපා බිම දමා, ඔහුගේ මුහුණ සපා දුර්වල කර බිරුවාය ලදී. මෙසේ වනාහි සන්පූරුෂයෝ, තමන්ට උපකාර කළවුන්ට පෙරළා උපකාර කරති. මෙසේ ද කියන ලදී.

උපකාර සිහි කරන්නා වූ කතවේදී සුනබයා' සතුරා සාතනය කොට සෘෂිවරයාට ජීවිතය දුන්නේය,

තමා කෙරෙහි කළ ගුණ තිරිසන්නු ද සැමදා දනිති. මෙසේය දැන නුවණැති සත්වයෝ කෘතඥ වෙති.

7. නකුල උපාසකසස වක්‍ර - නකුල උපාසකගේ කථාව

ලක්දිව කාවන්තිස්ස මහ රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි රුහුණ දනව්වෙහි එක් ගමෙක නකුල නමින් උපාසකයෙක් විසිය. ඔහු දුප්පත් වූයේ දුක් කරදරයෙන් අඹුදරුවන් පෝෂණය කළේය. ඔහු තම දියණිය මාගම එක් කැලයක තබා කහවනු දොළහක් පමණ ණයක් ගත්තේය. පසු කලෙක දුව මුදවනු කැමැත්තේ උත්සාහ යෙන් දුකින් කහවණු දොළහක් උපයා එය රැගෙන මාගමට යන්නේ අතරමග සකටහින්න බණ්ඩ නම් ස්ථානයකට පැමිණියේය.

ඔහු එහි තිස්සමහවෙහෙර වැසි වුල්ලපිණ්ඩපාතික තෙරුන් දුටුවේය. දක වනාහි මේ පෙරබත් කාලයයි, අසල ගම් ද නැත. ඉදින් තෙරුන් වහන්සේ සුන් බත් ඇත්තේ වන්නේ මෙය සුදුසු නොවන්නේය. කුමක් නම් කළයුතුදැයි. සිතමින් සිටියේ ය. ඒ මොහොතෙහි එක් පුරුෂයෙක්, බත්මුලක් ගෙන ආවේය. තෙරුන් වෙත පැමිණ පාත්‍රය ගෙන, බත් දමා දුන්නේය. තෙරණුවෝ බතෙහි සිත්කළු බව සලකා එක් ගසක් මුලට පැමිණ පාත්‍රය තබා, විදසුන් වඩා අග්‍ර ඵලය වූ අරහත් බවට පැමිණ ම අනුභව කළහ. ඔහු විහාරයට ගොස් ඒ පුවත, හිඤ්ඤානට දැන්වීය. දන්වාම යම් දිනෙක මා පිරිණිවෙන්නෙම් නම් එදින මා හොත්තා වූ මේ කුළුගෙය අත් අය විසින්, උඩට නොනගීවා. යම් දිනෙක ඒ උපාසක තෙමේ පැමිණ ඔසවයි ද එකල්හි උඩට එසවේවායි පසු සමයේ පිරිනිවෙන සේක් එසේම අදිටන් කොට පිරිනිවියේය.

ඉක්බිති උන්වහන්සේගේ ආදාහන කටයුතු කරන්නෙමුයි මිනිස්සු මහත් පූජා විධි කොට කුටාගාරය සරසා, තෙරුන් වහන්සේගේ මළ සිරුර එහිම හොවා, ඔසවන්නෝ තැබූ තැනින් සොලවන්නට නොහැකි වූහ, ඉක්බිති සියය-දෙසියය-තුන්සියය-හාරසියය-පන්සියය ක් ද, මිනිස්සු ඔසවන්නට නොහැකි වූහ. ඔවුහු ඒ පුවත කාවන්තිස්ස මහ රජුට දන්වූහ. රජු ද සෙනග පිරිවරා පැමිණ, වෑයම් කරනුයේ සෙලවීමට ද නොහැකි විය, එනිසා රජු හිඤ්ඤා සංඝයා වෙත පැමිණ, කරුණු විචාළේය. හිඤ්ඤා එහි අරුත් කීහ. රජු උවැසියා කැඳවා කුටාගාරය ගන්නැයි කීය, ඔහු ගොස් කුටාගාරයේ කොනක් අතින් ස්පර්ශ කළ පමණින් ම අහසට නැඟී ආදාහනස්ථානයට ගියේය. ඉක්බිති රජු ද මිනිස්සු ද ඒ අසිරිය දක ඔහුට මහා සම්පත් දුන්හ.

8. අඤ්ඤාසං කතො අනපොා අත්තනො උපරි පතිසසති - අනුන්ට කළ අනර්ථය තමා මතටම වැටෙන්නේය.

අතීතයේ වනාහි එක් වෛද්‍යවරයෙක් වෙදකම් පිණිස ගමෙහි හැසිරෙන්නේ කිසියම් කර්මයක් නොලැබ කුසගින්නේ නික්ම ගම් දොරෙහි බොහෝ කුමාරවරුන් ක්‍රීඩා කරනු දක මොවුන් සර්පයකු ලවා දෂ්ට කරවා වෙදකම් කර, ආහාර ලබන්නෙමැයි එක් රුක බෙනයක හිස එළියට දමා ගෙන හුන් සර්පයෙකු පෙන්වා එමිබා කුමාරවරුන් මේ මයින පැටියෙකි. අල්ලාගන්න යැයි කීය. ඉක්බිති එක් කුමාරයෙක් සර්පයාගේ ගෙළෙන් දඩ්ව අල්වාගෙන පිටතට ගෙන උභ්‍යාසයකු බව දැන කැගසන්නේ නුදුරෙහි සිටි වෙදා මතට විසිකළේය. සර්පයා වෙදාගේ ගෙළෙහි වෙළී දඩ්ව දෂ්ට කර එහිම ජීවිතක්‍ෂයට පත් කළේය,

මේ වෛද්‍යවරයා වනාහි පසු කලෙක කෝක නම් සුනඛ වැද්දෙක් විය. ඔහු වනාහි එක් දවසක්, පෙරවරුවෙහි දුන්න ගෙන බල්ලන් පිරිවරනලද්දේ කැලයට යන්නේ අතරමග එක් පිඬුපිණිස පිවිසෙන, හිඤ්ඤාවක් දැක, කිපී මා විසින් කාලකණ්ණියෙක් දක්න ලදී. අද කිසිත් නො ලබන්නෙමි සිතමින් පිටත් විය. තෙරණුවෝ ද ගමෙහි පිඬු පිණිස හැසිරී කරන ලද බත් කිසි ඇත්තේ නැවත විහාරයට පිවිසියහ. අනෙකාද කැලයේ හැසිර කිසිවක් නොලැබ, ආපසු එන්නේ නැවත තෙරුන් දැක අද මම මේ කාලකණ්ණියා දැක කැලයට ගියෙමි. කිසිත් නො ලදිමි. දැන් නැවතත් මගේ ඉදිරියෙහි පෙනේ. සුනඛයින් ලවා කවමිසි, සංඥා කර බල්ලන් මුදා හළේය. තෙරණුවෝ ද උපාසකය මෙසේ නොකරන්න යයි ඉල්ලූහ. මම අද නුඹ හමුවීම හේතුවෙන් කිසිත් නොලදිමි නැවත ද මා හමුවට ආවෙහිය කවවන්නෙමිසි කියා බල්ලන් උසිගැන්වීය,

තෙරුන් වහන්සේ වේගයෙන් එක් ගසකට නැග මිනිසකුගේ පමණ උසින් සිටිසේක. බල්ලෝ ගස වට කළහ. කෝක ගොස් ගසට නැගී ද ඔබට මිදීමක් නැතැයි උන්වහන්සේට හී තුඩින් යටිපතුල් විද්දේය. තෙරණුවෝ එසේ නොකරව යි. ඉල්ලූහ. අනෙකා උන්වහන්සේගේ ඉල්ලීම නොසලකා නැවත නැවතත් විද්දේමය. තෙරුන් වහන්සේ එක් පාදයක විදින කල්හි එය ඔසවා දෙවැනි පය තබති. එය ද විදින කල්හි එය ද ඔසවයි. මෙසේ ඔහු උන්වහන්සේ නොසලකා යටිපතුල් දෙකම විද්දේමය. තෙරුන්ගේ ශරීරය, විලක්කුවලින් දල්වන ලද්දක් විය, පෙරවන ලද සිවුර වැටෙද්දීත් නොසලකීය වැටෙන ඒ සිවුරු කෝක හිස පටන් වටකරමින් වැටුණි. බල්ලෝ තෙරුන් ද වැටුණියැයි හැඟීමෙන් සිවුර තුළට පිවිස තමාගේ ස්වාමියා ඉරා කන්නේ ඇට පමණක් ඉතිරි කළහ. ඉක්බිති උන්ට තෙරුන් වහන්සේ එක් වියලුණ දණ්ඩක් බිඳ විසි කළේය. බල්ලෝ තෙරුන් දැක අප විසින් ස්වාමියා කන ලද්දෙයැයි කැලයට පිවිසියහ.

9. මුඛරභාවසස දොසො - මුකර බවෙහි දොස්

අතීතයෙහි බරණැස ගල් විදීමේ ශිල්පයෙහි කෙළවරට පත් එක් කොරෙකු විසීය. ඔහු නගර දොරෙහි, එක් නුගගසක් යට සිටින්නේ, ගල් කැට විද එහි කොල සිඳිනුයේ අපට ඇත් රූප පෙන්වන්න අපට අශ්ව රූප පෙන්වන්න යැයි ගමෙහි දරුවන් විසින් කියනු ලබන්නේ කැමති කැමති රූප පෙන්වා ඔවුන් වෙතින් කෑම ආදිය ලබයි.

ඉක්බිති එක් දවසක් රජු උයනට යන්නේ ඒ ප්‍රදේශයට පැමිණියේය. ළමයි කොරා නුගමුල් අතරෙහි කොට පලා ගියහ. මධ්‍යහ්නයේ ගස මුලට පැමිණි රජුගේ ශරීරය පුරා සිදුරු වලින් ආ සෙවණැලි පැතිරිණ. ඔහු මේ කුමක්දැයි උඩ බලනුයේ ගසෙහි කොළවල ඇත් රූ දැක මේ කවරෙකුගේ ක්‍රියාවක් දැයි විචාරා කොරා ගේ යැයි අසා ඔහු කැඳවා කීය. මගේ පුරොහිත මහත් දොඩමලය. අල්ප මාත්‍රයක් වුව ද කී කල්හි බොහෝ දේ කියමින් මට හිරිහැර කරයි. ඔහුගේ මුවෙහි නැළියක් පමණ එළබෙටි විදින්නට හැකි ද? දේවයන් වහන්ස හැකිවන්නෙමි එළ බෙටි ගෙන්වා පුරොහිතයා සමග නුඹලා තිරයෙන් ඇතුළත හිඳිනු මම කළයුත්ත දනිමිසි (කීය).

රජු එසේ කරවිය ඉක්බිති අනෙකා (සිටින පැත්තෙහි) කතුරින් තිරයෙහි සිදුරක් කර රජු සමඟ කථා කරන පුරෝහිතයාගේ කට විවර කරන විටම එක එක එළු බෙටි විද්දේය. පුරෝහිතයා ද මුවට පිවිසි පිවිසි එළුබෙටි ගිල්ලේය. කොරා එළුබෙටි අවසන් වූ කල්හි තිරය සෙලවීය. රජු එම සඤ්ඤාවෙන් එළුබෙටි අවසන් බව දැන කීය. ඇදුරාණනි මම නුඹ සමඟ කථා කරනුයේ කථාව සපුරන්නට නොහැක්කෙමි. නුඹ අතිශය දොඩමළු බැවින් නැළියක් පමණ එළුබෙටි ගිලින්නේ නමුත් නිහඬ බවට නොපැමිණියෙහි යනුවෙනි. බමුණා නිහඬ බවට පැමිණ එතැන් පටන් මුව විවර කර රජු සමඟ කථා කරන්නට නොහැකි විය.

රජු කොරා කැඳවා නුඹ මවිසින් සැප ලබන ලදැයි සතුටුව ඔහුට සබ්බඨක නම් (සියල්ල අටබැගින් වූ) ධනය දී නගරයෙහි සිටු දෙස සතර ගම්වරයක් දුන්නේය.

10. පණ්ඩිත අතිපණ්ඩිත වාණිජා - පණ්ඩිත අතිපණ්ඩිත වෙළෙන්දෝ

අතීතයෙහි බරණැස බඹදත් රජු රජ කරවන කල්හි බොසතාණෝ බරණැස වෙළඳ කුලයේ උපන්න. නම් තබන දිනයෙහි ඔහුට පණ්ඩිත යැයි නම් තැබූහ. ඒ පණ්ඩිත තෙමේ වැඩෙන්නේ අන් වෙළෙන්දෙකු සමඟ එකතු වී වෙළඳාම් කරයි. ඔහුට අති පණ්ඩිතයැයි නමක් විය. ඔවුහු බරණැසින් පන්සියයක් කරත්තවල භාණ්ඩ රැගෙන ජනපදයට ගොස් වෙළඳාම් කර ලද ලාබ ඇත්තේ නැවත බරණැසට ආහ. ඉක්බිති ඔවුන් බඩුබෙදන කල්හි අතිපණ්ඩිත මෙසේ කීය. මා විසින් කොටස් දෙකක් ලැබිය යුත්තේය. කුමන කරුණක් නිසා ද? නුඹ පණ්ඩිතය මම අතිපණ්ඩිතය. පණ්ඩිතට එකක් ලැබීමට වටිනේය. අතිපණ්ඩිතට දෙකකි. අප දෙදෙනාගේ භාණ්ඩ මුදල් ද ගොනුන් ආදිය ද සම සම නොවන්නේද. කුමක් නිසා නුඹ කොටස් දෙකක් ලැබීමට සුදුසු වන්නේද? අතිපණ්ඩිත බැවින් මෙසේ ඔවුහු කථාව වර්ධනය වී කලහ කළහ.

ඉක්බිති අතිපණ්ඩිත තෙමේ ඉදින් එක් උපායකැයි සිතා තම පියා එක් ගස්බෙනයකට ඇතුළු කර නුඹ අප පැමිණි කල්හි අතිපණ්ඩිත කොටස් දෙකක් ලැබීමට සුදුසු යැයි කියන්නෙහි යැයි කියා බෝසතුන් වෙත එළඹ යහලුව මාගේ දෙකොටසේ යුතු හෝ අයුතු බව මෙහි රුක් දේවතාවා දනී. එව අපි ඔහු විචාරනනෙමුයි ඔහු එතනට පමුණුවා උතුම් රුක්දෙව්දුනි අපගේ කලහය විසඳන්නැයි කීය. ඉක්බිති ඔහුගේ පියා හඬ වෙතස් කොට එසේ නම් කියවූ යැයි කීය. උතුමාණනි, මේ තෙමේ පණ්ඩිතය මම අතිපණ්ඩිතය අප විසින් එකතුව වෙළඳාම කරන ලදී. එහිදී කවරෙකු විසින් කුමක් ලැබිය යුතු ද යනුවෙනි. පණ්ඩිතයා විසින් එක් කොටසකි. අතිපණ්ඩිතයා විසින් දෙකොටසකි බෝසතුන් තෙමේ මෙසේ විසඳු ලද නඩුව අසා දැන් දෙව් බව හෝ නොදෙව් බව හෝ දැනගන්නෙමි යි පිදුරු ගෙන බෙනය පුරවා ගිනි තැබීය. අතිපණ්ඩිතගේ පියා ගිනි දැල් වැදුණු කල අඩක් දැවුණු සිරුරෙන් උඩට නැගී අත්තක් අල්වාගෙන එල්ලෙමින් බිමට පැන මේ ගාථාව කීවේය .

පණ්ඩිතකම යහපත්ය. අතිපණ්ඩිත කම එසේ නො වේ.